

Szerkesztői iroda:
Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adatkak vissza.

KÖZÉRTÉK

Vegyestartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félre . . . 2 frt,
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér sora 15 kr.

Gr. Bethlen András m. kir. földmívelési miniszter program beszéde.

Gróf Bethlen András átvéven miniszteriuma vezetését a hozzá intézett üdvözlő beszédre következőleg válaszolt:

Tisztelt barátom, uraim! Köszönöm ezen szívélyes fogadtatást. Higgyék el, hogy teljes mérvben érzem a felelősség súlyát az elvállalt igen megítélt, de terhes feladattal szemben. Tudatában vagyok fogyasztóasainak s habár közgazdasági érdekeink minden ágát igyekeztem szolgáltni azon szűkebb téren is, melyen ez ideig hazám iránti kötelességemet leróni alkalmam nyílt, — de ezen földmívelési téreza teendőinek egyik legfontosabb része, a vízi ügyek, teljesen kívül estek tevékenységi körömön, mindazonáltal remélem, hogy beható tanulmány és a hivatott szakkörök támogatása mellett képes leszek kötelességemnek ez irányban is megfelelni. Midőn tehát örömmel veszem át ezen téreza vezetését, teszem ezt azért, mert ezen miniszteriumnak rokonszenves tradíciója van s az 1889. XVIII. t. cz. alapján történt átalakításadaczára irányát és jellegét megtartotta. Igen sok közhasznos alkotás kezdeményezés, előrelátással és szívós kitartással fejlesztett intézmény köszönhető e miniszteriumnak lételét. Tulajdonítható ez nagyrészt azon szerencsés körülménynek, hogy az egyes szakok élén oly férfiak állanak, kiknek egyéniségéhez van fűzve egy-egy fontos közgazdasági alkotás. De uraim, mi nagybárra egyénileg is ismerjük egymást, gyakran volt alkalmam közgazdasági téren folytatott működésem alatt meggyőződni arról, hogy e miniszterium szakképzési — önök uraim — a szakképzés, a buzgalom és a lelkiismeretesség mily magas fokán állanak és enged remélnem, hogy az ügyek rendes menete fennakadás nélkül fog haladni, valamint azt is, hogy az esetleges új alkotások tervei megszürt, gyakorlati alakban lesznek önthetők. — Ezen térezaát oly erős, hivatott kézből veszem át, hogy legmegfelelőbb programként azt mondhatom, hogy igyekezni fogok elődöm nyomdokain haladni.

Tudjuk azt, hogy földmívelésünk még nem bontakozott ki azon állapotokból, melyben az időjárás, az elemek döntő befolyást gyakorolnak a gazdasági eredményre; és

ezen állapot fokozatos orvoslása képezi főfeladatomat. Tudjuk másfelől azt is, hogy Európa államai nagy részben a védvamos, majdnem politikai rendszer útján haladnak, a mely vámpolitikai nyerstermvényeink piaczeit sajnosan korlátozza, meg vagyok győződve arról is, hogy ezen politika sokáig fentartható nem lesz, s a sürű népességi országokban a kenyér és hus mesterséges megdrágítása ellen azonban benn kell reakciónak támadnia. Támad is és érvényesülni is fog. Vajjon a legközelebbi jövőben vagy később, azt megmondani képesek nem vagyunk, de az biztos, hogy ezen fordulat agrar érdekeinkre áldásos befolyással leend. Az 1892-ben lejáró több vámserződés megújítására célzó előkészület ezen momentum szem előtt tartása, azt hiszem, kiváló feladatát kell hogy képezze a magyar közgazdasági politikának. Kétségtelen, hogy hazánk földmívelése ez utóbbi 20 év alatt jelentősen haladást tett, de ezen haladás az ország különböző részeiben nem egyenletes, pedig az bizonyos, hogy Magyarország nagy feladatának, nemzetközi hivatásának csak akkép felelhet meg, ha összes részeinek ereje teljes kifejlésre jut. És ezért az egyes részek jogosult érdeke az egész ország jól felfogott érdekét képezi. Igen örülök annak, hogy ezen állásomban alkalom nyílt arra, hogy szeretett otthonom, a haza erdélyi részei sok tekintetben kedvezőtl en gazdasági viszonyaink fejlesztéséért is fáradozhatom. Megkönyviti feladatokat, az hogy önkkel együtt, önök élén lesz szerencsém működni, azon rokonszenves apparátus élén, melybe a számos gazdasági egyület is beleérttem, melyeknek támogatására és tervszerűen tervezett buzgó szak szerű közreműködésére — remélem számíthatok. — Legtisztebb szándékkal; munkaszeretettel foglalom el ezen állást. Kérem uraim, tiszteljenek meg bizalmukkal és támogatásukkal, s fogadják ez alkalommal legszívesebb üdvözetemet. (Zajos éljenzés.)

Márczius 15-iki ünnepély Verespatakon.

A „verespataki dalkör“ az idén is sikerült márczius 15-iki ünnepélyt rendezett a Dregán János ur vendéglőjében. A változatos műsor (Nyitány, az abrudbányai zenekar által. 2. „Himnusz“ előadta a verespataki dalkör

zenekisérettel. 3. felolvasás, tartotta tisztt. Raffay Zsigmond unit lelkes ur. „Népdal egyveleg“ előadta a dalkör. 5. „Előre“ Tóth Kálmántól, Szavaltá Gruber Sándor ur. 6. „Szerencse fel“ bányász dal, előadta a dalkör. „Talpra magyar Petőfítől szavaltá Csiky Aladár ur. 8. Induló, előadta a dalkör.) minden egyes pontja fényesen sikerült, ugy a dalkör mint egyes széreplők magyarosan kitétek magukért, sőt a dalkörnek közkivánatra még két dalt elő kellett adnia, mit készséggel megtettek, általános derűtséget kelte a „Pepitante“ cz. humoros dal s a „Bordal“ sikerült előadásával. Dicséretet érdemel dalkör elnöke Janky Kálmán ur, ki igen sokat fáradozott azon, hogy az ünnepély sikerüljön és hogy a vendégek jól találják magukat, a mi teljében sikerült is neki, — továbbá a vendéglős, ki jó ételekkel s italokkal szolgált fel általános meglegedésre; és az abrudbányai első zenekar (Hazai György), mely ezen ünnepélyen igazán gyönyörűen játszott, egészen elragadta játékaival a hallgatóságot. A hangverseny befejezte után tánczra kapott a jelenlevők fiatalja, örege s jártak jó kedvvel, tüzzel lelkesedéssel éjfélt után 2 óráig. A jelen volt hölgyek közül megemlítem, Ajtay Jánosné, Csuka Domokosné, Gruber Sándorné, Janky Kálmáné, Kómives Jánosné urhölgyeket, Ajtay Róza, Mariska, Havlin Irma, Fabián Anna, Szilágyi Mariska kisasszonyokat, továbbá ott láttuk járásunk h. főszolgabíróját, ki — reméljük nem sokáig lesz „helyettes“ hanem lesz vajóságos.) Frits Vilmost, szolgabíró, Csuka Domokos, Ebergényi Mózes, Ajtay János, Barabás Sándor, dr. Bláha Gábor, Raffay Zsigmond, Tóth Kálmán jegyző stb. stb. urakat.

Janky Aladár.
dalköri jegyző.

IRODALOM.

A „Budapesti Hírlap“ újvevvel pályafutása tizedik évébe lépett. Az elmúlt évek óriási haladás korszakát alkotják a magyar zsurnalisztika történetében és a „Budapesti Hírlap“ talán elfoglaltság nélkül mondhatja magáról, hogy övé az elsőség e korszak megindításában, mely a magyar sajtót a legmodernebb és legkitűnőbb európai sajtó magaslatára emelte. A „Budapesti Hírlap“-ot ebbeli törekvésében hétről hétre, hónapról hónapra, évről évre, szakadat-

TÁRCZA.

Emlékezés Nagyenyed pusztulására.

(1849. január 8.)

Szilágyi Farkastól.

Heten voltunk eme lakásban összesen együtt, Sándor Józsefné, nagyanyám, ki az nap este saját házat elhagyva ide jött át, anyám, Zsigmond Jácziné, kis leánykájával, leány testvérem és én. Sándor J.-né kivéve este lefeküdtünk mindannyian azon szobába, mely ebédül használtattat s a nappalira nyílt. S. J.-né öltözetében dőlt le az utcára néző nappaliban egy díványra. Az áom kerülvén, egyszer csak zajt, lövöldözést hall. Nyughelyéről felugrik, egyik ablakhoz megy, azon kinéz s látja, hogy az alszögben tűz van. Szalad az ebédülőbe, hol mi csendesen aludtunk. Anyámat, nagyanyámat, testvéremet, engemet álmunkból felráz s értesít, hogy az oláhok megrohantak, a város ég. Nőgat hogy öltözködjünk és meneküljünk gyorsan, mert különben itt pusztulunk. Szegény Zsigmond L.-né és leánykáját nem is ébresztette. Ezek mindketten nagy mérvű lázas betegségben szenvedtek s megmentésükre még gondolni sem lehetett. Megrémülve öltözködtünk. Ó pénzét veszi magához, majd nekünk segít, hogy az öltözködéssel gyorsabban legyünk készen. Pár perc múlva újra a nappali ablakához siet. Ekkor már az utca tele volt fegyveres oláhokkal, az ablakok iszonyuan csörömpöltek az utca mind 2 során s látta, hogy eme lakás előtt Juhász I. szabót verik agyba-főbe. Sikoltozva újra az ebédülő felé szaladt, de alig tett pár lépést a nappali két ablakát, betörök oly erővel, hogy az üvegtáblák darabjai hátához szóródtak. Ugyan ezen pillanatban a lakás kapuját is döngögték. Ekkor már, engemet kivéve, az öltözködéssel lehetőleg rendben voltak s nekem segítettek mindanyian

E perczben az erős kapu robajjal beszakad s az ebédülő előtti tér megtelik fegyveres oláhokkal. Az ebédlőnek udvarra nyíló ajtaja üveges volt s bevala zárva. Betörök az ajtó üvegtábláit is, betörök az ablakot és a zárt ajtót feszítik. A mely pillanatban emez ajtót becsiszítotték anyámék négyen azon pillanatban távoztak a hálószobán s konyhán keresztül az udvarra s onnan a kertbe, mely az ugynevezett „Kápolna domb“-ra nyúlik. En anyámék már nem menekülhettem. A betört oláhok megragadtak és visszacartottak. Zsigmondné is valamennyire magához tért, ágyából felugrott s futni akart; alig tett azonban néhány lépést, vagy ő maga bukkott el, vagy az oláhok közül lökte le valamelyik, tény hogy az ebédülő padlózatán ájultan elterült s vértett órán száján. A rablók engemet körül fogtak, egyszerre többen is eme kérdéseket intézték hozzám magyar és oláh nyelven: hol van a tolvaj apád, anyád, hol a pénz? s kényszerítették, hogy menjek velök s mutassam meg hol a pénz, hol vannak az arany ezüst neműek. Nem tehettem egyebet, kezembe vettem az ebédülő asztalon égő gyertyát s vezettem őket. A nappali két ablaka között egy kaszton volt elhelyezve melynek felső fiókjában S. J.-né az nap este 120 drb. ezüst huszast helyezett el azon számítással, hogy ha éjjel rablás lesz, ezt a rablók közt szétosztja. En tudtam, hogy ezen fiókban pénz van, ide vezettem tehát először őket s értesítettem, hogy itt a fiók. A fiók be volt zárva s kulcsa hiányzott. Erre lándzsa hegyekkel neki esnek a kasztonnak, összehasogatják s végre megkapják a pénzt. Ezt látva a betörök, kik körülbelől 18—20-an lehetek, elkezdnek dulakodni a pénz felett. Az ezüsthuszások összeszedése után, felhántak a szobákban mindent, a dolgozó szobában ledöntötték a könyves tékát, a könyveket lándzsákkal rongálták, az írományokat tépték, szaggatták. Ezután megjárták a kamrát, betörték a pincze ajtaját, mindenütt pénz után kutatva. En az égő gyertyával kezembe követtem őket minden felé.

Miután a lakásba mindent felkutattak, össze-vissza hánytak, távoztak.

En is mentem utánok nyomban ki az utcára. Utamat hangos sírás között az utca vége felé irányítottam. Az utca mindkét során sürű csoportokban tértek be az oláhok egyik vagy másik telekre. A lakások utcára nyíló ablakai össze voltak törve mind. Pár lakásból rémületes sikoltozások lármaja hangzott ki.

Hogy az oláh csoportokat kerüljem, az utca közepén haladtam lefelé lassan, ügyelgetve jobbra és balra. Holttestet nem láttam 6—8-nál többet. Tűzet sem 3—4 teleknél többen.

A piac felől nagy lárma hangzott, de a Magyar utcában ekkor már olyan csend állott be, hogy a torony óra ütését megszámlálhattam. Tizenkettőt ütött. Nem bántott senki, pedig a támadók észre vehettek, láthattak az utca mindkét soráról, mert a tele hold és az égés csaknem nappali világgossággal világította az utcát. Az utca derekánál valamivel alább hozzám közeledik egy oláh férfi s figyelmeztet, hogy halgassak, ne sirjak, mert ha el nem halgotok, az oláhok észrevesznek s megölnék. Eme figyelmeztetésre elhaltam s némán haladtam tovább, míg az utca végére eljutottam. Itt nagy égés volt. A mostani „Czinege“ féle akkor szalmával fedett nagy épület égett. Egy lélek sem volt a tűz körül.

Az utca végén néhány oláhné állott és jajveszékelt. Engemet meglátva azonnal körülvettek valamennyien és sajnálkoztak a nyomoruságos gyermekek, mint magukat kifejezték, azután közülök egyik bevitt magához, azon zsellérházba, mely a „Kápolna“ dombra vezető meredek feljárótól, menet balra a második ház.

Kevés idő múlva jött a gazda s vele még 4—5 oláh, czukkor süvegekkel, szalami rudakkal, gyertyával telt ládákkal, likörös üvegekkel sat. megrakodva.

A támadók árja a piac környékét is csaknem azon negyed órában öntötte el, melyben a M. utcát.

Viaskolci H. a vész keletkezésének első perczében a rend házából Prodán szállására sietett.

Prodán a még mindig terített asztalok mellett.

lanul nagy arányokban növekedve, támogatta Magyarország intelligenciája: a világ legfogékonyabb, legmértányosabb és ragaszkodásban leghűbb közönsége. A decennium küszöbén elmondhatjuk, hogy a „Budapesti Hírlap” a múltat magyar újságolvasó közönség mandatarisa. E megbízatás óriási erkölcsi súlyával veszünk részt a vélemények harcában és a tözsdolgoz intézésében. Hogy milyen sikerrel, arról az elmúlt és a jelen viszonyok legkésebben tanusíthatnak. A védelmi vita alatt, az alkotmány- és nemzetellenes kísérletekkel vívott küzdelemben, valamint a ferde pártviszonyokból eredt fonák helyzetek kritikájában, melyek okai és forrása a jelenlegi válság, a „Budapesti Hírlap” minden egyes száma a nemzeti jogok és aspirációk diadalmas hősként szállott síkra. A közönség érezte, hogy lapunkban a legészintebben, legbátrabban és legszántabban nyilatkozott meg a közérzlet szava. És a mikor a közönség napról-napra lavínként növekedő tömegével segítségünkre és támogatásunkra jött: a „Budapesti Hírlap” döntő erővel működött közre a vitás kérdések megostromlásában, a politikai fordulat és az új események előkészítésében. A pártoktól független, csakis a közérdek által vezérelt és saját becsülettel meggyőződésünktől diktált működésünk akkor érte el, legszebb jutalmát, a mikor minden igaz magyar ember a „Budapesti Hírlap”-ban kereste és találta a nemzeti ügyek legfáradhatatlanabb, legszívósabb és legvehemensebb védelmét. Legbuzgóbb iparkodásunk, hogy a „Budapesti Hírlap” a jövőben is az maradjon, a mi volt, a minek indult, a mely irányban batalomra növekedett, a miben az elsőseget nem engedheti át soha senkinek: a legmagyarabb újság tartalmában, lelkében, szövegében, a legmagyarabb újság és mint ilyen a nemzeti érzület leghűbb tolmácsa, ébresztője, igaztatója és ha kell lángba borítója. A legtisztább tudatossággal hirdetjük és vállaljuk, hogy olyan időkben, a mikor a nemzeti eszme fajfentartó és államalkotó erővel érvényesíti magát mindenütt, hogy ugyanakkor nemesek jog, hanem kötelesség nekünk magyaroknak a szovinizmus lelkesedésével, sőt türelmetlenségével szolgálni a nemzeti irányt mindenben és mindenkor. Ez a mi programunk. E programunkkal nekünk adott igazat a magyar közönség, mely semmitől sem irtózik inkább, mint a szintelen és lelketlen kozmopolitizástól, a hamisságokra és az elmék megtevésére alkalmas cifra jelszavaktól: nekünk adott igazat, midőn lapunkat szinte hihetetlen mértékben felkarolta és egyre jobban terjesztte. E programmal folytatjuk a jövőben is mindennapi munkáinkat a közügyek szolgálatában. Folytatjuk erősen fegyverkezve a nagy tusákra, a melyek a közeljövőben a nyilvános élet minden munkására várnak. A nemzeti munkából részt kérünk és részt fogunk benne venni legjobb tehetségünk szerint, pártolva és támogatva mindent, a mi szükséges, életképes, derék és jó: ostromolva, üldözve mindent, a mi céltalan, felszeg és beestelen. Ebbeli szándékunkban nem fog bennünket korlátozni semmiféle személyi tekintet, párt- és hatalmi érdek és nincs az a politikai fordulat, melynek kedvéért és érdekében pártatlanságunkat és elfogulatlanságunkat csak egy pillanatra is feladnánk. A szigorú objektivitás útját fogjuk követni a zornaliztika minden egyéb ágában. Az irodalom és művészet kérdéseiben mint eddig, úgy ezután is szigorúan mellőzni fogjuk a pártaskodást és klikk-szellemet. A mi megfelel a szép és nemes ízlésnek az mindig elfogulatlan méltatásra fog találni lapunkban. Mi magunk is azzal vélünk legjobb szolgálatot tenni az irodalomnak, hogy egy sor se jelenjék meg lapunkban, a mely az irodalmi mértéket meg nem őríti. Közleményeink irodalmi színvonalának előkelősége kezdettől fogva legfőbb gondunkat képezte. El is érték vele azt, hogy a „Budapesti Hírlap” a legkifogathatalabb magyarsággal irt újság és mindenkiféle vezérékkel és tárcái irodalmi érték dolgában verseny nélkül állanak Tudósítások és hírek dolgában a legzadagabb és legmegbízhatóbb forrásokkal rendelkezünk. E nemű közleményeink megvalogatásánál mindig szem előtt tartjuk, hogy a legműveltebb és legkényesebb ízlésű közönséget szolgáljuk. A valódságot, igazságot és ildomosságot sohasem áldozzuk fel a szenzációnak. Az erkölcsi tisztaság a jó és nemes érzés tisztelben tartásával a „Budapesti Hírlap” híri, szolgálatkészi és lelkiismeretes háziarátja óhajt lenni minden magyar uri háznak. Az előfizetési feltételei: Egész évre 14 frt, félve 7 frt, negyedévre 3 frt 50 kr., egy óra 1 frt 20 kr. Az előfizetések vidékről legelőszérűben postautalvány-

nyal eszközölhetők következő cím alatt: A „Budapesti Hírlap” kiadó-hivatalának. IV. ker., Kalap-utca 16 sz. Az egész fűrdő ivad alatt előfizetőink kívánságára a lapot bárhol utánuk küldjük, még akkor is, ha a városát többször változtatnák tartózkodási helyet. A „Budapesti Hírlap” jelenleg rendkívül érdekes két kötetes angol regényt közöl: „Doktor Kupido” írta Broughton Rhoda. E regénynek április hó 1-szégjé a lapban megjelent részét (26 folytatás) az új előfizetők külön lenyomatban ingyen megkapják.

A „Pesti Hírlap” az új évnegyed küszöbén nem áll elő hasábes reklámmal, hogy elzengje magáról, mennyire magyar, mennyire nemzeti és mily kitűnően szerkesztett újság. A Pesti Hírlapnak erre már nincs szüksége. Mert Magyarország intelligens olvasó közönsége 12 év óta jól ismeri már a Pesti Hírlap szabadelvű és demokratikus irányát s jól tudja, hogy tartalom tekintetében ma legzadagabb a napilapok közt. Hogy ehhez képest a legkedveltebb és legelterjedtebb lap Magyarországon, azt meg a hivatalos postai statisztikai bizonyítja kétszérvonhatlan számadatokkal. Csupán annyit óhajt a Pesti Hírlap ezúttal a magyar olvasóközönség figyelmébe ajánlani, hogy munkatársai díszes sorát immár Jókai Mór neve teszi még fényesebbé, aki tárcákkal és apróbb novellákkal gazdagítja ez év folyamán a Pesti Hírlap tartalmát. A most (márc. 20.) kezdett új szenzációs francia regény tíz folytatását az április 1-vel belépő új előfizetők külön lenyomatban fogják megkapni. Az előfizetési pénzek (negyedévre 3 frt 50 kr., egy óra 1 frt 20 kr.) a Pesti Hírlap kiadó-hivatalába küldendők (Budapest, nádor-utca 7. sz.) honnét mutatványszámokat is küldenek egy hétig ingyézés bérmentve.

VEGYES HIREK.

— Alsófehérvármegye folyó hó 24 re kitűzött közgyűlésének tárgysorozata: 1. Gyászjelentés gr. Andrássy Gyula haláláról. 2. Megyei házi pénztár zarszámadása. 3. A megyei kórháztelek mellé a Czelli és Horváth-féle telkek megvásárlása. 4. Alispáni és árvászéki jelentés a közigazgatás állapotáról. 5. Előterjesztés a közmunka múlt évi zarszámadásáról. 6. Előterjesztés a folyó évi közmunka felhasználásáról és költségvetéséről. 7. Honvédelmi miniszter önmaga leirata a Nagyenyeden elhelyezett egy zászlóalj áthelyezése ügyében. 8. Belügyministeri leirat a külföldiek nyilvántartása ügyében. 9. Belügyministeri leirat a kincstár s a községek között kötött italmérségi jövedéki egyezésekre nézve. 10. A nagyenyedi járás főszolgabírája egy díjnoki állomás rendszeresítését kéri. 11. Megyei levéltárnok előterjesztése a régi levéltár kielejtése s e végből egy alkalmas egyén felvétele iránt. 12. Megyei árvászék előterjesztése a tartalékalapból egy tűzmentes szekérszeker beszerzése végett. 13. Az alvinczi járás főszolgabírói állomásnak választás utján való betöltése, valamint ezen választás folytán eset. leg megüresedő főszolgabírói, vagy szolgabírói állomások betöltése. 14. Az adófelszámolási és a banyaadó kivétő bizottságba tagok választása. 15. Kereskedelmi miniszter leirata a Mihályfalvánál tervezett hidépítésre nézve. 16. Előterjesztés Vízakna r. t. városnak a kisenyedi járás székhelye áthelyezése ügyében. 17. Az abrudbányai ev. ref. lelkész kárterítési kérése az abrudbányai laktanya építésének kaszállójában szenvedett vesztesége folytán. 18. Szabályrendelet a kutyaadóról. 19. Felelőbeszés a boros-bocárdi körjegyzői választás ellen. 20. Gyulafehérvár szabályrendelete a sör, bor, must behozatali vámrá nézve. 21. Gyulafehérvár szabályrendelete a szesz és pálinka behozatali vámrá nézve. 22. Nagyenyed város

és apahidi Olyán Juon és Bán Kosztándinné között kötött vásárszerződés. 23. Verespatak és Balázs József közötti eladási szerződés. 24. Verespatak község kérése az ottani esendőörös laktanya költségeinek a többi községek által közös fedezete iránt. 25. M.-Béld község szervezeti szabályrendelete. 26. A Magyar Tudományos Akadémia megküldi a „Magyar szent korona” című díszművet. 27. M.-Vásárhely szab. kir. város kérése a kir. táblának ott hagyása iránt. 28. Zemplénvármegye felterjesztése a honosítási törvény módosítása ügyében. 29. Felterjesztés a megyei autonómia fenntartása ügyében. 30. Községi költségvetések. Végül oly időközben bejövő tárgyak és indítványok, melyek a f. hó 22 én tartandó állandó választmány által előkészítettnek. Nagyenyed 1890. március 14. Csató János, kir. tan. alispán.

— **Nekrológ.** Özv. Mezei Pálné született Schnell Mária, gyulai Sáska Sándor, alsófehérvármegyei árvászéki úrnok nejeinek borosjenői Komlóssy Czálinek anyja folyó hó 19-én esti 9 órakor 77 éves korában végelgyengülés következtében elhunyt. A megboldogult agg matrona hült tetemét f. hó 21-én d. u. 4 órakor helyezték örök nyugalomra a házual tartott rövid szertartás után az ev. ref. sírkertbe korán elhunyt unokája mellé: az engesztelő áldozat 22-én délelőlt 10 órakor mutattatott be az egzekurának. — Szabó Károly másodéves theologus f. év és hó 21 én életének 22-ik évében tudósorvadásban váratlanul elhunyt. Temetése f. hó 23-án délután 3 órakor fog megtartani. A gyász esetet a nagyenyedi theol. akadémia ifjusága jelenti — Béke lengjen poraik felett!

— **Theol. akadémia hangversenye** a tegnap esti órákban folyt le sikerrel. Részletezését hely szűke miatt jövő számunkra hagyjuk, ez alkalommal csak azt jegyezzük meg, hogy a gyászestet következtében a táncz elmardása mián a mulatni vágyó közönség hangulata kissé borultabb volt.

— **A helybeli szegény tanulókat segélyező kör** alapja javára az 1890. febr. 18-iki „Piknik” rendező bizottsága 254 frt adományozott. Fogadja a rendezőség hálás köszönetemet a kör nevében Nagyenyed, 1890. március 20. Ifj. Cimer, pénztáros.

— **A csillagászati tavasz** bekövetkeztével a valódi tavasz is megjelent, üdvözölve öt bátran deklamálhatjuk a zöld és legzöldebb tavaszi verseket. Langyos fuvalmait megérezte a Marcs vize is, mely sokkal kevesebb kárt okozott, mint várták. A hatalmas áradásnak sok bámolója volt s a halászok siettek a bójtőlők kivánságait egy-egy szép harcsával kielégíteni.

— **A Sack-féle 25.000 vetőgép.** Az országos gazdasági egyet közlönye a Budapesten megjelenő „Gazdasági Lapok” és vele együtt a bécsi és külföldi legtekintélyesebb gazdasági szaklapok szerint Sack Rudolf plagwitz-lipcei hírneves gazdasági gépgyáros a lefolyt 1899-ik év végével készítette el a huszonötvezetű vetőgépet. E szerint a gyár a világ összes vetőgépgyárai közt a vetőgépgyártás terén az első helyet foglalja el, a mennyiben egyetlenegy sem képes e gépekben eddig ily óriási számot felmutatni. De még érdekesebb az a körülmény, hogy e gyár az utolsó évben 2678 darab ily

3-ad 4-ed magával csendesen borozgatva találta. A praesidens indulatosan szemére lobbantja a prefektnek, hogy a város ég az embereket gyilkolják és ő nyugodtan borozik; hogy a városiaknak több rendben tett azon ígéretét melyszerint Enyedet a felkelő oláhok ellenében megfogja védeni nem tartotta meg.

Ezután a Jézusnak nevében¹⁾ felhívta, hogy adott szavát most már váltsa be; a város megmentése érdekében azonnal tegyen erőlyes intézkedéseket s pap létére ne engedje, hogy az ártatlan lakosság kirabolassék, legyilkolassék s a város hamuvá legyen.²⁾

Erre Prodán kardot köt s szállását indulatosan elhagyja.

Viskolezi is gyorsan távozik onnan.

A Viskolezi személyével ezután történeteket Br. Kemény Gábor így adja elő: „A praesidens nem veszi utját egyenesen a residentiába (a minorita zárda felé), hanem, — akkor már javában égvén a Magyarutca külső része, — arra felé indult segítséget és tüzet kiáltozván. Nem sokat haladhatott a praesidens, míg reá rivalgának, fenyegették, puska golyók repülnek körülötte; sebesítve rogyik össze. Sebe nem volt halálos: a nagy hideg, a havon fekvés és az, hogy kifosztották nemesak attól mi zsebeiben volt, de gunyái egy részétől is pl. eszmáitól, miben nagy szükségét láttak az oláhok, azt eszközölték, hogy hamar magához tért. Felkelt vánszorogni kezdett haza felé. Az oláhok közül ezt észre veszik, utána iramodnak és ládza dőfésekkel, ütésekkal újra földre terítik. Még a zárdáig nem ért vala az oláh raj. Hosszas kimaradása a praesidensnek aggodóvá tette paptársait sorsa iránt. Keresésére mentek. Meg is találták, másodszeri aléltásában, a földön vérében fetrengve. Felemelték haza vitték.³⁾

¹⁾ Szokott kifejezésének egyike volt ez, a derék papnak.

²⁾ Cz. Márton János elbeszélése alapján.

³⁾ Lásd „N.-Enyed és vidékének veszedelme 1848—49-ben”

A város megrohanását és a saját személyeivel történeteket maga Viskolezi eképen írja meg: „Alább irt Isten és a világ előtt, saját tapasztalataim után, őszinte meggyőződésemből vallom azt, hogy az 1849. évi januárius 8-án és az azt követett napokra hivatkozól, N. Enyed városa gyámoltalan és fegyvertelen népe, minden igazok nélkül oláhság által megtámadtatott.

A rablást, gyújtást és gyilkolást, könnyen megnevezhető hallatlan kegyetlenséggel jan. 8 án úgy éjjeli 11 óra felé kezdette el. En elejökbe mentem őket megkérendő s nagy iszonyodással láttam, midőn az egész várost minden oldalról vízőzőnileg meglepvern minden háznál, az egyik csoport a házakba ablakokon belélt, a másik csoport azonnal a házat gyújtotta, a harmadik csoport betörvén a kapukat, ajtókat, házba rohant be kegyetlelenül, ölven a bentlálattakat, levetkőztetvén mesztelenségre, csikorgó hidegben, nagyot kicsit, öreget fiatal nem kümböcség nélkül. Borzasztó ütések és verések között csak pénz és pénz követeltek. Ezek tanuk czálolhatatlan vallomása és mindnyájuk tisztatudomása szerint Axenti és Prodán vezérek parancsolataiból történtek.

Magam valék első áldozatja a gyilkosoknak, kik is fejemen öt halálos sebet ejtvén két ujamat elvágva és két szuronyszurással az oldalomat majd halálosan kilyukasztva félholtan a földre hirtelen leterítettek és minden ruhától levetkőztetve hét lövéssel időveztek.⁴⁾ Málnási J. énekvezér, ki a vész kitérésékor a várban volt Keuel István luth. pap lakásán, napló jegyeteiben ide vonatkozól azeket mondja: „Szomszédom” esti 10 óra után jóval ki megy szőjjelnézni s meghaladni, valjon nincs-e valami lárma?

Azonnal vissza jött és eme szavakat mondá: „ég az egész város”. Én felmentem a toronyba, hadd lássam,

⁴⁾ Viskolezi Henrich jegyzetei.

⁵⁾ Vizi István nyomdász, ki szintén a Várba vonta meg magát apósa Keuel István lakásán.

hol és merre van az égés? Innen láttam, hogy a Magyarutca ég s ennek végén kezdődött a gyulás. Gyorsan lejöttem s siettem, hogy nóm és gyermekeimet is hozzam be a várba.⁶⁾ A mint futottam s már meghaladtam a fazekasok szinjét⁷⁾ találtam szembe jönni egy polgárt meztelán, balkezében hurezolja köpenyegét s kiáltja: térjen vissza, azonnal megölik az oláhok. Én nagy sebességgel visszafordultam, mert láttam, hogy az Új kollegiumná⁸⁾ roppant sokan vannak s lövöldözve jönnek. Vissza futottam a Vár délfelől kapujához s szerencsésen bejutottam a várba ujong, a kapura a lakatot feltettem, ezután felmentem a toronyba. Egész létszakán néztem a torony ablakain ki minden felé s láttam, hogy mily borzasztóan ég a város. Itt maradtam reggelig. Az éjj folyamán több más szerencsétlen társaim jöttek fel hozzám és megszaporodtunk 13-ra.⁹⁾

Prodán mit tett miután szállításról kardosan és indulatosan távozott? biztosan tudni nem lehet. Az iszonyu zűrtvarban mindeki csak saját menekülésére gondolt s az események részleteivel nem törődött. Az ide vonatkozó habár csak töredék adatok, még is azt bizonyítják, hogy Prodán Krisán lakásából a Sisak vendéglőbe sietett át; itt elhelyezve lévő embereit onnan kivette s a támadók elleni fellépésre serkentette. Ezek az új kollegium előtt, a látszatért lödöztek is, azután a dolgot mentére hagyták, vissza mentek a Sisakba s ott dorbézoltak. Szász Atyim enyedi birtokos oláh Prodánra vonatkozól azeket mondja: „Ösmerőseimtől (oláhok) hallottam beszélni a város pusztulása folyama alatt, hogy Prodán a veszély láttára Krisán lakásából a Sisak fogadóba

⁶⁾ A volt ref. kántor tanító lak a Várszeg utca balsorán 2-ik ház a piaczról indulva, közvetlenül szomszédos azon telekkel melyen Prodán szállásolt Enyeden.

⁷⁾ A várkerület nyugoti során fekszik.

⁸⁾ Az „Új kollegium” épület közvetlenül szomszédos a Sisak vendéglővel, hova Prodán az nap este 150—200 löfegyverekkel ellátott embereit behelyezte volt.

vetőgépet bármely árszített és óriási kereket és járatu és évek során a legelőnyö nyult, hog vetőgépek dombos, ne statisztiká is tudni, h százezredik nem szűks annyira is se mélyi szilárd szer közönség v és e gyár urnak, ki n sági gépek szám alatt is könnyen A F ről a „Ne ket írja: a mint egy telen selye parátumma téséhez ha kor másol ségöt besz a papirra solhassunk veszünk, is rájövni szükséges erősebb co percznyi e oly kopirte könnyen másoló te hogy a ko denkor me nedvessége a tulszázaz prést a n papírról ké másoló kép hygroscopik nak, elég k azonnal ist papirlapot 10 perczig juk. A s Olvasatlan iromány tö

ment át s csináljanak mal átellen tak. Itt Pr dott. Hog seregéhez biztos felvi fenyegette. Világ az Új kol emberai volt írja, sem s Bara állítja, hog hová sogor ment vott, alkalomával tivornya fol A tá órájában fő voltak a Amberbó, rendezett s tömegekben döngették, város terü A n sége gyuro elhordtak. Pár féle korea le tek ra a-resident o.tromána k mény f át riasztot

vetőgépet adott el, mely szám körülbelül a continens bármely államának összes gépgyárai által együttesen készített és eladott vetőgépek számának felel meg. Ez az óriási kereslet képezi a gazdaközönség legfényesebb itéletét és ebből kitűnik az, hogy az egyszerű, könnyű járható és olcsó Sack-féle vetőgép, melynek szerkezete évek során át tökéletesített, az összes rendszerek közt a legelőnyösebb és a gyakorlatban oly észszerűnek bizonyult, hogy évről-évre legjobban terjed. Tudunkkal a vetőgépek két főosztályban készítettek és pedig sük és dombos, nehéz és könnyű talajnak. Miután már egy kis statisztikával foglalkozunk, nem lesz talán érdektelen azt is tudni, hogy ugyane gyár most bocsátotta ki három százezredik ekéjét és ez oly szám, melyhez kommentár nem szükséges. A magyar gazdaközönség különben is annyira ismeri e gyárnak különféle rendszerű és különösen mélyítő ekéit, hogy ezeknek előnyeiről, kitűnő és szilárd szerkezetéről beszélni felesleges volna. A gazdaközönség valóban elismeréssel tartozik Sack gyárosnak, és e gyár magyarországi képviselőjének Propper Samu-urnak, ki mint okserű gazda felismerve e kitűnő gazdasági gépek hasznosságát, Budapesten a váci körút 29. szám alatt levő raktárában a magyar gazdaközönségnek is könnyen megszerezhetővé tette azokat.

A Frisch féle szab. száraz-másoló könyvek-ről a „Neue Freie Presse“ egyik szakfőírő a következőket írja: „Az ugynevezett száraz copirpapir nem más mint egy hygroskopikus alkatrészekkel praeparált enyv-telen selyempapir, mely ezenfelül még ugyanazon praeparátummal van itatva, melyet a másoló tinta készítéséhez használnak. Ez alkatrészek által a papir mindenkor másolóképes marad, ha alkalma van a levegő nedvességét beszívni. Ez a csekély nedvesség elég arra, hogy a papírra egy kopirintával írott levelet többször lemásolhassunk, különösen ha néhány körülményt tekintve veszünk, melyekre különben a használatban önmagunk is rájövünk. Az első feltétel a jó kopirprés, mert a szükséges vegyi hatás a papírnak a tintával mennél erősebb contactusa által értik el, a miért is legalább 2 percnyi erős nyom is szükséges. Ezenkívül szükséges oly kopirintát választani, melyet a papir praeparátuma könnyen felfog, mely tulajdonság csaknem minden jó másoló tintánál megvan. Különösen ügyelendő arra, hogy a kopirpapir hygroskopikus tulajdonságainak mindenkor megfelelően, vagyis hogy a szükséges csekély nedvességet a levegőtől megkaphassa, mert a fűtött kályha a tulszáraz levegő ártalmára van és így ajánlatos a kopirprést a másolókönyvvel együtt az ablak közelébe. E papírról méltán állíthatni, hogy a „levegőből él,“ de másoló képességét soha sem veszíti el, mert ha a papir hygroskopikus sava a kályha hősege által kristallizálódnak, elég ha a könyvet a friss levegőre tesszük, hogy azonnal ismét használható legyen, vagy ha 30-40 ily papírlapot nedves itatós papir közé teszünk, körülbelül 10 percig leprésszük és aztán az itatós papírt eltávolítjuk. A száraz másolás előnye nagyon sokoldalúak. Olvashatlan vagy szétfolyó kop a ki van zárva, egy íromány többször is misolható annélkül, hogy az a leve-

ment át s ott elhelyezve lévő embereinek mondotta, hogy csináljanak a városban rendet. Emberei az új kollegiummal állellenbe, a vár északnyugati szegletén csoportosultak. Itt Prodán lármázott, kardjával hadonászott, szitkozódott. Hogy saját embereit szidta e, vagy az Axenti seregéhez tartozókat, arra nézve ösmerőseim nem tudtak biztos felvilágosítást adni, de hogy az oláhokat szidta, fenyegette, az bizonyos.

Világos dolog, hogy az a sok ember, kiket Málnási az Új kollegium előtt látott s lövöldözni hallott, a Prodán emberei voltak. Kire lövöldöztek azt sem Málnási nem írja, sem senki más megmondani nem tudja.

Barabás Józsefné ezen kérdésére vonatkozólag azt állítja, hogy ő éjjel után 1 óra körül a Magyarutczából hová sogora Juhász I. családja sorsának megtudása végett ment vott, Várszeg utcai lakására visszatérése közbeni alkalmával hallotta, hogy a Sisak vendéglőben nagy tivornya folyik.

A támadók a piac területén a megrohanás első órájában főleg a keleti sort árasztották el. Ezen a soron voltak a Kárvázi, Zakariás Imre, Meggyesi Lukás Amberbó, Ditrich, Gajzágó, Izai stb. gazdagon berendezett sieges és vegyes kereskedések. Ezeket nagy tömegekben rohanták meg. Kemény vas ajtait oly erővel döngették, hogy a döngetések lármája nemcsak az egész város területén, hanem a vidéken is messzire hallható volt.

A mint valamelyik ajtó betört, a kereskedés helyisége gyuródásig, megtelt rablókkal s pár perc alatt mindent elhordtak, összetörték, vagy a piac kövezetére szorították.

Pár óra múltával a Zakariás Imre és Meggyesi L. féle kereskedések kivételével, az összes kereskedések kiletek rabolva és felulva. A most említett két kereskedés a-residentia épületében volt. Kemény vas-ajtóik a betörők ostromának egész éjen ellent állottak. Az azokra mért kény fejse utások a residentiaiban lévőket egész éjjen át riasztották, testükben lelkükben rázkodatták.

(Folytatása következik.)

len észrevehető volna; a kezelés sokkal tisztább és egyszerűbb, mert a vizet szivattyú vagy esetet fölőseges, szintugy a sok kartonlap vagy itatós papir mellyel a régi rendszerű könyveket tele kell rakni és oly irodákban, ahol sokat másolnak a száraz-másolás tekintélyes időmegtakarítása is jelent. Franciaországban, ahol ez az eljárás már otthonos, rég eltűnt a szivacs és a másoló asztalról. (Tudomásunk szerint e száraz másoló könyvek Frisch Mór tekintélyes kereskedőnél Bécsben Wipplingerstrasse 21. tsz. a. kaphatók. Egy ily könyv ára 500 lappal 2 frt 60 kr. bérmentve.)

CSARNOK.

Nézetek az olvasásról.

(népszerű értekezés.)

Több szülotől hallottam már, hogy a gyermek különösen két esetben szerez a szülői kebelnek kimondhatatlan örömet. Egyik eset, midőn először kezdi hangoztatni az atyám és anyám szavakat; másik eset, midőn iskolai könyvből olvasgatni kezd.

Ezek az érzések csakugyan méltán is nevezhetők örömeimézeknek, hiszen a lelki örömeimézek megmérhetően forrását, egy egész jövőjének alapját képezik.

Midőn a gyermek az első szót értelmesen kimondá, az Istentől adott józan ész a mindent megfigyelő tehetség, a tetteinket és gondolatainkat szabályozó szabad akarat nyilvános jelei mutatkoznak kicsiny ábrázatán.

Midőn pedig az első szót olvassa ki abcés könyvből, egy egész új világnak képe tárul fel lelke előtt. Az a kicsiny pár krajczáros könyv egy új világnak kulcsa kezében!

Van-e erről a gyermeknek tudomása?

Kezdő korában nincs. Mégis valami titokzatosság, valami észrevehető, önkénytelen vonzalom akárhány gyermeket a könyv barátjává teszi már akkor, midőn egyebet nem lát, nem tud a könyvről, csak legfennebb annyit, hogy az egy csomó összekötött papiros.

Mi felnőttek pedig többé kevésbé nagyon jól tudjuk és érezzük mennyi drága kincs, mennyi üdvös dolog rejlik az olvasásban.

Ezek előre bocsátása után beszéljünk az olvasásról.

Midőn az ember valamely munkához akar kezdeni, rendszeren számot vet magával, hogy vajjon fog-e az valami jót, valami hasznost eredményezni? Magános számításaiiban fölteszi azt a kérdést is, vajjon milyen eszközökkel érheti el feltett szándékát s továbbá hogy ezen eszközök használásában vajjon minő sorrendet kell tartania? S midőn a munkát az így megjelölt uton és módon végrehajtotta, akkor kell ám még egy nagy kérdésre felelni: mi az eredmény?

Ilyenek s ezekhez hasonló kérdések merülnek fel az olvasni vágyó ember előtt is, midőn egy kedves munkához — az olvasáshoz akar kezdeni.

Tagadhatlanul az emberi természetben rejlik, hogy rendszer foglalkozásaink közé olyanokat is osszunk be, melyek hassanak lelkünkre is, melyek keblünket is kellemes érzésekkel töltsek el.

Nyujtsanak kellemes időtöltést! Ezeket pedig az olvasás nem egyszer idézi elő.

S az ilyen időtöltést nyujtó alkalmak megszerzésére vágyik az ember. A lélek készlet, hogy „áron is megszeresszük azt.

Az olvasás eredményeiben tehát jót, üdítőt és hasznost ígérő foglalkozás.

Hogy feltett jó szándékunkban, mint jelen esetben az olvasásban is, kívánatos célt érhessünk el, mindennek előtt vigyáznunk kel az eszközök megválogatásában. Vannak könyvek, melyek selejtes elbeszéléseikkel és rosz tartalmuknál fogva sok embernek tetszenek, sok embert a könnyekig megnevettetnek. Az ily könyveknek gyakori olvasása által előidézett nevetés hasonló ama mesebeli ember táncához, ki leégett házának hamujában táncol.

Mig az ajk nevetélt, addig a kebel egy romhalmazzá vált a sok „devajság“ miatt. A könyvnek rendszeren már a czime megmutatja, hogy tartalma milyen lehet? Az igaz, hogy csak pusztán a cím után indulva, könnyen csalódhatik az ember. E tekintetben legjobb az olvasottabb emberek tanácsát kérni ki, mert akkor az ember legalább némi részben biztos lehet a felől, hogy az időtöltése nem megyen haszontalanságba.

A tanácsadóknak pedig — talán fölőseges is mondanom — az ily eszközök ajánlásában jelszavuk legyen; jó olvasmányt a népek.

Ha a fennebb mondottak figyelembe vétele után kezünkbe veszünk egy hasznos könyvet, annak olvasásakor különösen két szabályt kell szem előtt tartanunk és pedig azért, hogy a mi jót és szépet elolvassunk, az rajtunk később is meglátszódjék.

E két szabály egyike ez: egyhuzamban csak addig olvassunk, mig az olvasás figyelmünket teljesen leköti. Sok olvasó abban találja kedvét, ha hatra-vakra minál többet olvashat, hogy vajjon érte-e s figyelemmel kísérheti-e olvasásának tárgyát, azzal semmit sem gondol. A mennyire helytelen ez elv, éppen annyira hiába való a foglalkozás

is, mert ilyenkor nemcsak a terv, hanem munka és czé egyaránt füstbe mennek.

Felállított szabályunk pedig a helyesen számító gazda ember jelszavára figyelmeztet: keveset és jól!

Másik szabályunk olvasásunk folyama alatt ez legyen: a mi keveset értelmesen elolvastunk, — félretéve könyvünket, még egyszer ujítsuk fel elménkben. Ezt sem szabad ám figyelmen kívül hagynunk, mert csak az utángondolással végzünk teljes munkát. Csak ez által érhetjük el, hogy a mi szépet és jót olvastunk, azt el is sajátíthassuk. Ajánlatos, hogy az irni tudók a hasznosabb részületeket jegyezék is le, mert egy ilyen jegyzet által oly tükröt állítanak elő, mely mindig csak tanuságos képeket nyujt.

A fennebbi két szabálytól teljesen elválhatatlan az a kérdés, hogyan olvassunk? Fennhangon-e? vagy csendesben magunkban? Én a fennhangon való olvasásnak vagyok pártolója a jelen körülmények között.

Ugyanis Ha az ember hangosan olvas, mintegy élőszóbeli társalgás adja elő magát az olvasó és író között. Ugy tetszik az embernek, mintha saját szemei előtt történnének azok a leirt eemények, mintha saját füleibe sugnák azt a sok szép tanácsot, melyeket egy hasznos könyv elolvasása nyujt . . .

Ezek elgondolása után a fennhangon való olvasás természetesen csak fokozza az olvasás által előidézett lelki gyönyörűséget és kellemes időtöltést.

A fennhangon való olvasás falu helyeken azért is ajánlatos másfelől, mert a mint tudjuk lakásainkon özsze gyűlögetünk szomszédainkkal, jobb embereinkkel s ha ilyenkor egy jó könyv van kezünkben s egyikünk hangosan olvassa, egyszerre többen részesülhetünk a nyujtandó örvedetes és tanuságos dolgokban.

Igy és ezek szerint olvasva végig egy jó könyvet, midőn a feltett kérdések közül a legnagyobbikra t. i. mi az eredmény? — bizonyára így kiáltunk fel: egy szívvvel lettem gazdagabb! Igen, szíveim nemes érzésekben és gondolatokban gazdagodnak a jó és hasznos könyvek olvasása által.

S midőn így az olvasás a szívet nemesíti, egyszerűsre mind az értelmet világosítja és az erkölcsöket szelidíti is. — Felvilágosodás és erkölcsiség pedig oly tényezők, melyek nélkül semmiféle testület s így egyház és haza sem állhatnak fenn.

Epen azért e néhány sort, — mely inkább csak gondolat keltésre volt irányulva — nem végezhetném helyesebben; az olvasás iránti kedvet talán nem ébreszthetném élénkebben; mint ezekkel a szavakkal: Ki szokott kevéshez hozzá illeszteni keveset.

És gyakran teszi azt, gyorsan szaporítja halommal.
Gvidó Béla. (Heziod.)

Gazdasági vegyesek.

* A tyukok téli zöld eleségei. Tudjuk, hogy azok a tyukok melyek telen is kapnak zöldeséget, hamarabb kezdenek tojni, mint azok, melyek ezt nélkülözik. Tyukjaink számára telen igen könnyen természetünk zöld eleséget. Töltsünk meg minden második nap két ládat homokkal, töltsünk bele gabona szemeket, tartuk jó nedvesen s állítsuk a ládat meleg helyre esetleg a kályha mellé. Négy nap múlva kihajtanak a gabonaszemek (zab, buza, árpa) és gyökereket vernek, mire a homokot átszítaljuk, vagy más módon megszabadítjuk a gyökereket a homoktól s ezek a kihajtott gabonaszemek a tyukoknak igen kitűnő zöldedet szolgáltatnak.

* Szőnyegtisztítás. Semmivel sem lehet szőnyegetek jobban kitisztítani, mint a hóval, még pedig, igen egyszerűen. Héses után terítsük a szőnyeget a tiszta hóra s poroljuk jól ki. A szőnyeg ez által igen szép és tiszta lesz; a por és piszok mind a havon marad.

* Adjunk meleg eleséget a baromfiak. Minden baromfieléséget, legyen az kevert vagy tiszta, zuzott, törött vagy egész, a téli hónapokban meg kellene melegíteni. A főtt eleséget is, melyet időről-időre a baromfi kap, minden etetést előtt melegítsük meg nekik. Meglepő, hogy a melegített eleségnek milyen rendkívül jó hatása van, a hideg ellenében, különösen a tyukok tojó-képességére, főképp ha a mellett még jó olban vagy baromfi padlason vannak s megfelelő ápolásban is részesülnek. A baromfi számára legjobb eleség a korpával és olajpogácsa porral kevert összegyömszölt főtt burgonya.

Meteorologiai adatok.

márczius 15-21 Nagyenyeden

NB. Az adatok sorrendje: l é g n y o m á s közepe mm tengersizén, h ő m é r s é k közepe, maximuma és minimuma C° b o r u l a t (bt=borult, bs=borus, dt=derült, ds=derős) legnagyobb s z é l (E—K—D—N 1-10 fokkal) csapadék mm stb. Az egész hétről szóló sorozat zárjeles számai az előbbi hét közti különbséget jelentik.

Szombat.	65.9	+02.7	+08.0	-2.8	87	dt	EN3	—
Vasárnap	61.3	+02.9	+08.5	-3.2	87	ds	EN5	—
Hétfő	56.7	+05.3	+12.2	-2.0	80	ds	EN3	—
Kedd	57.7	+06.9	+13.5	+1.0	81	ds	EK3	—
Szerda	55.6	+10.0	+17.9	+1.4	67	ds	D4	—
Csütörtök	57.2	+08.3	+14.3	-0.0	82	bs	E2	0.3 eső.
Péntek	57.8	+10.4	+17.0	+5.8	76	bs	D2	ny eső
Egész hétről.	53.7	(-9.3)	+6.6	(+8.2)	80	(-6)	ds	0.3 (+0.3) eső

A jövőben valószínű időjárás: csapadékos lehűléssel.

Közl.: Dr. F. D.

Felelős szerkesztőség:

DR. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.
Kiadótulajdonos: WOKÁL JÁNOS.

Weisse Seldentoffe von 60 kr. bis fl. 7.65 per Metter — glatt und gemustert (ca. 150 versch. Qual.) — vers. roben- und stückweise porto- u. zollfrei das Fabrik-Depot **G. Henneberg** (K. u. K. Hofliefer.) Zürich. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto. (2)

Répakiemelő ekék

(Praener-féle szabadalom)

A legkötönyebb és legolcsóbb a világon!

Kinek répakiemelő ekénket alkalmá volt használni, teljes mérvben igazolni kell ezen állításunkat. Hogy a rendelkezés ezen kitünő szerkezetű répakiemelő ekékre pontosan eszközölhessük, felkérjük a nagyérdemű gazdaközönséget, becses rendeléseit mielőbb beküldeni, mert őszszel a rendelések annyira túlhalmozódnak, hogy azoknak egyrészt nem is eszközölhetjük. Minden egyéb a **czukorrépa termeléshez** szükséges legjobb minőségű eszközöket is tartunk raktáron és azokat jutányos áron szállítjuk.

Répakiemelő ekék taliga nélkül 18 frt, állandó szabályozható taligával 35 frt.

Dénes és Steiner Budapest, VI. Teréz-körút 41. mezőgazdasági gépek, szerszámok, malom és gyári berendezések gyári főraktára

Árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk.

Szolid ügynökök kerestetnek. (1-6)

Szám 7259/889. tkvi.

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság részéről közértesítik, hogy a n-szebeni Albina takarékos és hitelintézetnek, Mihó Nikulai és Puja Nikulai elleni 255 frt tőke, ennek 1884. évi november 5-től járó 8% kamatai, 8 frt 50 kr. költség követelésének kielégítése végett végrehajtást szenvedő Nikulainak a farkastelki 180. sz. jkny. b. A+1-31 rendszám alatt foglalt fekvéségei 764

frt 30 kr. megállapított kikiáltási árban és Puja Nikulainak a farkastelki 183. sz. jkny. b. A+1-21. rendszám alatt foglalt fekvéségei 836 frt 66 kr. megállapított kikiáltási árban Farkastelke községében 1890. évi április hó 15-ik napján d. e. 9 órakor tartandó nyilvános árverésen kikiáltási árban alul is eladatul fognak.

Venni szándékozók, kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy pedig az 1881. évi LX. t. cz. 425. jelzett árfolyammal számított ovadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételért pedig vásárló 2 egyenlő részben, az árverés jogerőre váltva után 30 és 60 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz letenni.

Különbösen az árverés feltételei alóli tknyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Farkastelke község előjáróságánál megtekinthetők. Jelen kérés költsége 5 frt 50 kr. állapították meg.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.

Nagyenyed, 1889. december 4.

Csegezi, kir. aljbíró

7856/1889 tkvi.

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság által Serbán Valeriának Szász Vasziília s társai elleni végrehajtási ügyében, végrehajtató kérelmére a végrehajtási árverés 45 frt tőkekövetelés és ennek 1889. január 1-től járó 6% kamatai, 5 frt 20 kr. perbeli, 6 frt 80 kr. végrehajtási már megállapított valamint jelenlegi 5 frt 50 kr. és a még felmerülő költségeknek kielégítése végett végrehajtást szenvedő Szász Vasziília és családja 345. jkny. b. A+1. és 3. sz. a. fekvőre 43 frt, Szász Jakóbnak a vládházi 346. sz. jkny. b. A+1-8 sz. a. fekvőre 147 frt, s Szász Tómanak a vládházi 347. jkny. b. A+1. 3. 5. 7. sz. ingatlanaira 117 forint megállapított kikiáltási árban elrendeltetik.

Az árverés 1890-ik évi április 19-ik napján délelőtt 9 órakor Vládháza község házában fog megtartatni.

Arverezni szándékozók végrehajtató kivételével tartoznak az ingatlanok beszárának 10%-át készpénzben, vagy ovadék képes értékpapirban letenni.

Vevő köteles a vételért az árverés jogerőre váltva után 30 nap alatt, minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számítandó 6%-os kamatokkal együtt a nagyenyedi kir. adóhivatalnál, mint bírói letéti pénztárnál lefizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. bíróság, mint telekkönyvi hatóságnál és Vládháza község előjáróságánál tekinthetők meg.

A kir. járásbíró, mint tknyvi hatóság

Nagyenyed, 1889. decz. 18.

Csernátóni Vajda, kir. aljbíró.

(1-1)

Összetevészek kikérülése végett csakis **PESTI HIRLAP** irandó cím gyanánt.

PESTI HIRLAP
Legelterjedtebb, legkedveltebb és amellett legolcsóbb magyar naplap.

Kormánytól és pártoktól független, demokratikus irányu politikai napilap.

Szabadelvűség és függetlenség minden irányban: az a jelszó, melyhez hű maradt, immár 12-ik éve, mindig.

Es hű maradt ezentúl is.

Közkezdveltség tekintetében vetélytárs nélkül áll.

Kétségtelenül a legbővebb és változatosabb tartalmu az összes napilapok közt.

Zene- és sorsolási mellékleteket egyedül a „Pesti Hirlap” ad előfizetőinek.

↳ Mutatóvöröszedelmeket

egy levelező-lapon nyilvánított óhajra egy hétig ingyen és bérmentve küld a „Pesti Hirlap” kiadóhivatala (Budapest, Nádor-utca 7. sz.)

Előfizetést kezdni a hó bármely napjától lehet. — Az előfizetési pénzek a „Pesti Hirlap” kiadóhivatalánál kifizetendők.

Előfizetési árak:

Egész évre 14 frt. | Fél évre 7 frt. | Negyedévre 3 frt 50 kr. | Egy hére 1 frt 20 kr.

Egyes szám ára Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.

Összetevészek kikérülése végett csakis **PESTI HIRLAP** irandó cím gyanánt.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Nádor-utca 7. sz.

Szives megfigyelésül!!

Ezerszeresen kipróbált s orvosi tekintélyek és számos magános bizonyítványával kitüntetett készítmények **Dr. Miller mohnvényedve**, meglepő hatású köhögés rekedtségnél, torokfájás, nyálkásodás, kezdődő tüdőgümónél és egyáltalán a légzőszervok minden gyulladásánál. — Tégelyben gyermekek és felnőttek számára. Egy tégely ára 50 kr.

Miller tyukszemalzsama

Csalhatatlan szer tyukszemek, szemölcsök és fájdalmas bőrkeményedések ellen. Ára egy dobozban levő üvegesnek esettel és használati utasítással együtt 48 kr.

Valódián kaphatók: Nagyenyeden Ungerpek Miklós fűszerkereskedőnél. Szászrégenben Vermescher E. gyógyszerésznél. Deesen Nick F. fűszerkereskedőnél. Csikszereván Leicht F.-nél. Besztercezen Fischer testvérekénél. Gyulafehérvárt Fröhlich F. gyógyszerésznél. Fogarásban J. Bergleiter Sternborn J. és Glein R. gyógyszerészeknél. Nagyszebenben Reisenberger F.-nél. Marosvásárhelyt Nagy Sándor gyógyszerész a „vörös kereszt”-hez és Bucher M. kereskedőnél.

Központi szétküldési raktár: (6-16)

Miller J. gyógyszerész Brassó.

Sz. 375. Árlejtési hirdetmény.

A verespatak-orlai m. kir. és társ. Szt.-Kereszt altárnánál a bányatermények és üzemi anyagok lóvonatu vaspályáni szállításához szükséges lófogatok előállítására 1890. augusztus hó 1-től kezdve 1893. év július hó 31. napjáig három évre ezennel bérleti árlejtés hirdettetik.

A vaspályán tíz métermázsát tartalmazó csillékben a bányától a síklóig átlagosan 5700 méternyi távolságra évenként mintegy 150000 métermázsza ércz és törecs lesz szállítandó; az erre vonatkozó ajánlatok egyes csilléknél árban teendő.

Bérleti szándékozók 50 kros bélyeggel és 200 frt bánatpénzzel ellátott zártajánlataikat f. év április hó 19-én délelőtti 10 óráig az alóli m. kir. bányahivatalhoz küldjék be.

A bérleti feltételek az alóli m. kir. bányahivatalnál megtekinthetők.

Abrudbányán, 1890. márczius hó 10-én.

(2-3)

M. kir. bányahivatal.

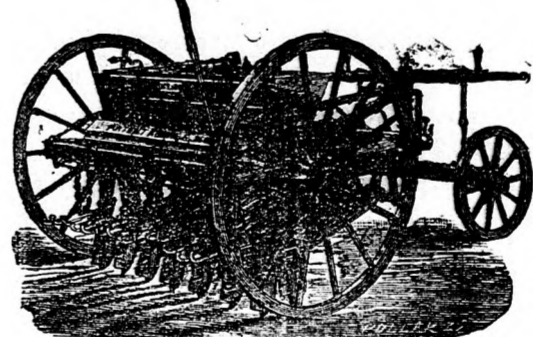
Répatermelők figyelmébe!

KÜHNE E.

GAZDASÁGI GÉPGYÁRA

Gyár: MOSONBAN. (Alakult 1855.)

Főraktár: BUDAPEST, VI., vácz-körút 21.

ajánlja egy és kétvasu ekéit, Laacke-féle hirneves rét- és szántó föld boronáit, Turcsányi-féle szab. kéregtörőt.

HUNGARIA-DRILL

a legjobbnak elismert sorvető gépeit. Répatermelők számára könnyű olcsó sorvető-gépeit, kitünő jó répatető-gépeit, (különlegesség), ugyszintén mindennemű kapáló és mivelő eszközeit. (6-6)

Legrégibb czég e szakmában Magyarországon.

Uj árjegyzékünk fényképészeti cikkekéről ugy szaktényképészek, mint műkedvelők részére megjelent és kívánatra bárkinek bérmentve megküldetik. (1-6)

Türkel és Schlesinger

Budapest, IV. Károly-utca, laktanya 4. bolt.

Szerk...
A KIA...
lap sz...
közlem...
Kia...
Wokál J...
az elő...
bérment...
Kézf...
60

Szokat...
megyénk...
intelligentiáj...
sűrű csoport...
bejárattá. J...
a meghívó...
éljenzések...
nyitó beszé...
már néhai...
egyhangu b...
hazafi örök...
arczképe a...
lefestések...
irat küldess

A főisp...
szót s a né...
kezett meg...
elismerésér...
kamarási m...
gadta s mel...
is nyert.

A meg...
helyeslő tud...
rozattá emel...
mellett min...

Gróf S...
mány mega...
vözlő felirat

A közm...
völgyi ut ha...
sen és annal...
János ev. re...
inkább ment...
megyei utnu...
áll, hogy a...
a vármegye...
ecsetelt utm...
igazgatási bi...
előirányzató...
tala soron k...
kezzék az al...
menő utváls

Merengő fának...
Szellő sohajva...
A törpe hantokon...
Éj, melynek napja...
Örök híven virasz...
Lebeg a sírokon

Hát ezen itt?...
A kikeletnek könt...
Ha erre jární fog...
Remeg, búsong és...
Mintha neki is ég...
Egy végtelen titok

Romokká zúzott if...
Fénylő sűgár síro...
S virágát rengeti...
De hasztalan ború...
Azt a mosolygó é...
Fél nem melengel

A büszke álmalak...
S szegény, szegény...
Most már egy van...
Óh, hogy ez egy...
Átér az örök végt...
S túl azon is talá

Mért hagyád, m...
Az ifúság bimbó...
Ábrándjait, dalát...
A lét ezernyi bű...
Hogy visszahívjon...
Miért, óh miért n